

Øvre luftvejsinfektioner hos kat

Af Marianne Seifert-Thorsen

Må ikke saksnes eller gengives uden forfatterens skriftlige accept

Groft set så omfatter øvre luftvejsinfektioner hos kat 3 forskellige sygdomme: Herpes, Calici & Chlamydia (Chlamydophila Felis)

De allerfleste opdrættere vil på et eller andet tidspunkt i deres opdrætterkarriere blive ramt af en eller flere af disse sygdomme.

Jeg tror at de fleste opdrættere kan nikke genkendende til at de har haft killinger der ”græder”, smånyser eller har øjenbetændelse og som regel så er skurken en af de 3 nævnte sygdomme.

Man ved i dag, at 4 ud af 5 katterier vil have en eller flere kroniske bærere af Herpes og ofte også en eller flere Calici bærere. Chlamydia ses sjældnere, men ses ofte i katterier som kæmper med enten Herpes eller Calici eller med dem begge. Dette simpelthen fordi kattens immunforsvar er overbebyrdet i forvejen og dermed er mere modtagelige for også at få Chlamydia. I øvrigt defineres et katteri blandt forskere som et hjem, hvor der bor mere end 3 katte)

Det er ikke hverken flovt, ulovligt eller udtryk for at man er en dårlig opdrætter fordi man har/har haft en eller flere af disse sygdomme. Men det er dårlig stil ikke at ville forholde sig til dem, eller at man lukker øjnene for dem og ikke vil erkende hvad det er der sker i ens opdræt.

Prøv at læg mærke til på udstillinger hvor mange katte der sidder med meget våde øjne eller hvor mange katte I kan høre som smånyser/småsnøfter. Det er katte som med næsten 100% sikkerhed har enten Herpes el. Calici. De er ikke syge og bør holdes hjemme, men stressen på udstillinger er mange gange det der skal til for at få tingene til at blusse op/bryde ud.

Det er også derfor det er en rigtig dårlig ide, at lade killinger flytte direkte ud i deres nye hjem efter en udstilling. Udstillinger er en stor nok udfordring for en killings immunforsvar. Man behøver jo ikke at fordoble den påvirkning. Killingen skal i forvejen forholde sig til at den mangler sin mor, søskende, sine mennesker og sine vante omgivelser ovenpå en dag i helt nye omgivelser (her mener jeg udstillingshallen) og at samme killing så også lige skal falde til i et nyt miljø og nye mennesker og evt. nye katte/hunde, ja så ber man nærmest om at killingen skal blive syg.

Artiklen I nu skal læse er bygget på vores egne erfaringer, så ja, nu kan I gå ud i verden og fortælle at vi her i huset både har haft Herpes, Calici og Chlamydia :o)

Herpes

Ordet Herpes kommer fra græsk:herpein som betyder ”at krybe”

Felin Herpes (FHV) blev første gang isoleret hos katte i USA i 1958

Hvad er Felin herpes?

En virus betinget infektionssygdom som rammer de øvre luftveje, dvs. primært øjne & næse

Herpes er en del af det kompleks der kaldes CRS (Chronic Rhinosinusitis) som også omfatter bla. Chlamydia og Calici

Symptomer

Nysen

Næseflåd, som regel vandigt til at begynde med, kan senere blive mere ”fast” Næseflådet kan være ensidigt eller vise sig i begge næsebor Er næseflådet farvet, dvs. gult el. grønt, så er der ofte tilstødt en sekundær bakteriel infektion

Øjne: Flåd fra øjne er ofte vandigt, det ser ud som om at katten ”græder” Slimhinderne i øjet er røde men ikke hævede

Synkebesvær, hosten og deraf følgende nedsat ædelyst

Inkubationstid, varighed og langtidskonsekvenser

Inkubationstiden er 3 til 10 dage

Anfaldet varer normalt 10-14 dage og 80% af katte vil blive bærere. Immunitet overfor det akutte herpes udbrud ophører efter nogle måneder og derefter er katten modtagelig for et re-udbrud. Re-udbrud er ofte ikke så grimme som det ”jomfruelige” angreb

90% af alle testede katte er seropositive (dvs. har antistoffer i blodet) overfor Herpes. Når katten først har mødt Herpes og har sin første infektion, vil viruspartikler under dette første anfald på et eller andet tidspunkt via viral replikation (virus fordobling) i enten øjet eller næsen støde ind i en nervebane og af den vej vandre ind i trigeminal ganglion, som er en stor nerve der ligger nær hjernen. Her gemmer virus sig. Herpes lever inde i cellerne derfor vil mange katte som har haft herpes være raske smittebærere resten af livet og stress kan udløse et nyt herpes-anfald.

4 ud af 5 katterier har herpes. Katteri= Hjem med mere end 3 katte

Killinger

Får killinger på mellem 1 og 4. levuge symptomer på herpes er de højst sandsynligvis smittet i forbindelsen med fødslen eller meget kort efter fødslen. Rammer som regel hele kullet

Små killinger er specielt udsatte for at få f.eks. lungebetændelse som følgevirkning

Deres øjne er især udsatte

Kan koste killinger livet, også selvom de bliver behandlet for den sekundære infektion

Voksne katte

Som regel viser et herpes anfald sig som synkebesvær, hosten, nysen, vandigt flåd fra øjnene. Har ofte et meget mildere forløb end hos små killinger

Gravide hunkatte som får sit **første** herpes anfald under drægtigheden er specielt udsatte, især fordi de ikke kan behandles med f.eks. Ronaxan og kan give de ufødte killinger herpes via blodbanen.

Hvis en drægtig hunkat får Ronaxan, så vil hun føde deforme killinger. Killingernes skelet vil være ”blødt som smør” og de vil ikke overleve.

Får en gravid hunkat et re-udbrud under drægtigheden, så kan hun **IKKE** give det videre til sine killinger. Men hun må stadig ikke behandles m. Ronaxan.

Diagnose

Herpes kan være både meget nemt og meget svært at diagnosticere. Kan være let hvis der viser sig de klassiske symptomer, men kan være svær hvis symptomerne ligner f.eks. Chlamydia for meget. Andre årsager bør udelukkes, f.eks. cancer, tandproblemer, fremmedlegemer i næsen/svælget eller f.eks. polypper

Behandling

Dyrlægen

Øvre luftvejsinfektioner er ofte svære at slå ud, men de kliniske symptomer bør holdes nede og bør være behandlingens formål

Herpes er et virus og kan sådan ikke behandles med antibiotika.

Herpes medfører ofte sekundære bakterielle infektioner og de skal behandles.

Normalt behandles der fra dyrlægen med Amoxicillin antibiotika (f.eks. Noroclav, Clavubactin, Clamoxyl) Med Doxycyclin (Ronaxan). Med Clindamycin (Antirobe) Med Enrofloxacin (Baytril, Xeden) eller med Azithromycin (Zithromax)

I en undersøgelse fra 2003 på 31 katte på et kattehem viste at Zithromax ikke være et bedre valg end f.eks. Noroclav.

Hvis antibiotika ser ud til at virke på katte med et alvorligt herpes udbrud, bør behandlingen være mindst 6 uger.

Kortvarige behandlinger kan ikke anbefales til katte som får tilbagevendende udbrud af herpes pga. risikoen for resistens.

Udover antibiotika kan dyrlægen bruge anti-histaminer og anti-virale midler som f.eks. Famvir. Dyrlægen kan også udskrive Interferon (Virbagen). Interferon er en meget dyr behandling og der mangler pt. data som viser hvor effektivt Interferon i virkeligheden er.

Hvis det er øjnene som er hårdest ramt af herpes, bør man konsultere en øjendyrlæge, især hvis det er killingers øjne som er ramt.

Herpes kan give grimme symptomer i øjnene. Øjnene kan være påvirket fra et vandigt udflåd til at der kommer sår på det 3. øjenlåg, øjets slimhinder bliver ildrøde, der kommer sår/hul på hornhinden eller at det 3. øjenlåg & øjets slimhinder vokser sammen og skal opereres. Igen, man bør gå til en øjendyrlæge ved meget grimme påvirkninger af øjnene.

Hjemmebehandling

Midlet er L-Lysin. Ved udbrud: Voksne katte: 500 mg. 2 gange daglig. Små killinger: 250 mg. 2 gange daglig. Vedligeholdelsesdosis: 500 mg. 1 gang daglig. Bør gives som et tilskud, ikke kontinuerligt gennem foderet.

Immunforsvaret: 80% af en katts immunforsvar foregår i mave-tarmkanalen og derfor bør man tilsikre at tarmfloraen er i topform. Har man f.eks. Giardia i huset, og samtidig herpes, så SKAL Giardiaen udryddes!

Herpes katte har godt af at få et tilskud til at vedligeholde og opretholde et godt immunforsvar, det hjælper til at holde herpes infektionen i skak. Gode tilskud til et sundt mave-tarmsystem og dermed et stærkt immunforsvar er bla. Probiotiske midler som Probiocin (kan kun købes i USA) FortiFlora fra Purina (kan bla. fås i England), Symbioflor (kan købes i helsekostforretninger både som dråber og som piller) Samt probiotiske drikke, f.eks. Arla Cultura Probio, Actimel eller ProViva. Men med de probiotiske drikke skal der drikkes rigtig meget af katten :o)

Vigtigt i behandlingen, især når der er tale om killinger er, at få fjernet alt det snask der kan sætte sig i øjnene og i næsen. Meget gerne hver gang man ser noget, men ellers mindst 4 gange daglig. Man kan købe pipetter med øjenbadevand til babyer på apoteket og de kan varmt anbefales!

Er det killinger der har herpes, skal man sørge for at de opholder sig i et varmt, forholdsvis fugtigt og godt ventileret værelse. Øjne og næse skal holdes fri for snask, både fordi katten føler sig bedre tilpas, men også fordi det hjælper når evt. øjensalve ikke først skal trænge igennem et lag af snask før det kommer ind til øjet.

Man kan med stort held give dampbade og naturligvis skal man sørge for at katten både får noget føde og tilstrækkeligt med væske, evt. via engangsprøjte i munden (ca. 60 ml. væske pr. kg. pr. døgn)

For at løsne snottet i næsen kan man på apoteket købe saltvand. Det fås både som en spray og som dråber. Hvis katten trækker vejret gennem munden, kan man sagtens puste den i ganen med saltvandet, det fugter og løsner og hjælper. Både øjenbadevandet og saltvand til næsen skal være til børn og kan bruges mange gange dagligt, alt afhængig af behovet. Vi har haft brugt begge dele op til 10 gange i døgnet, med succes og til stor lettelse for den angrebne kat.

Dampbade kan varmt anbefales. I byggevarehuse kan man købe nogle forholdsvis store klare plastikkasser

Kog noget vand. I et fad med en stor overflade (f.eks. et ovnfast fad) hælder man kogende vand i sammen med 2 breve kamillethe og evt. 5 dråber Geranium olie (købes i helsekostbutikker) Fadet sættes på et håndklæde på gulvet. Fadet dækkes af f.eks. et dørslag. Katten sættes på håndklædet og så sætter man plastikkassen ned over, så man har et gennemsigtigt plastikkassehus/dampbad. Katten skal gerne sidde derinde i mindst 10 minutter. Når den kommer ud, skal den naturligvis tørres, for den vil være fugtig og i øvrigt dufte dejligt pga. geranium olien.

Man kan også sætte katten i en lille transportkasse i stedet for at dække fadet til med et dørslag. Det er vigtigt at man sørger for at katten ikke vader op i fadet med det kogende vand, så enten katten i en transportkasse eller et dørslag over fadet med det kogende vand.

Når en kat nyser, så lander det den nyser op til 1 meter væk. Herpes virus kan overleve i omgivelserne i ca. 24 timer. Omgivelserne skal holdes grundigt rene. Alm. Rengøring gør meget, men kan med held følges op af rengøring med klorin i 1:32 opløsning, Rodalon opløsning eller med Virkon-S (det sidste skal dog tørre i mindst 10 min minutter for at være effektivt).

Testning for Herpes

I dag tilbydes der en PCR test for herpes. En PCR test (Prolimerase Chain Reaction test) er en test som leder efter specifikke DNA par, i det her tilfælde Herpes DNA par.

Problemet med PCR test er, at testen ikke er i stand til at skelne mellem vaccine virus og infektion og derfor kan en positiv PCR test ikke klart sige om katten har fået herpes eller om testen reagerer på den virus der ligger automatisk i en vaccine. Endelig kan der være for lidt virus DNA tilstede på testtidspunktet og testen kommer derfor tilbage negativ, selv om katten i virkeligheden er herpes positiv.

Calici

Calici også kendt som katteinfluenza, er et virus, der findes mange stammer af. Derfor kan katte som allerede er vaccineret mod Calici, sagtens få Calici. Katte som er vaccineret vil som oftest få et meget mildere forløb, end uvaccinerede katte.

Smitten sker ved direkte kontakt

Symptomer

Sår på tungen, læber, gane, næsespejl

Uvaccinerede killinger får ofte ”limping Calici”

Nedsat ædelyst

Høj feber

Inkubationstid, varighed og langtidskonsekvenser

Inkubationstiden er 2 til 10 dage

Let infektion: Varer 7 til 10 dage

Svær infektion varer op til 14 dage

Hos 25% af katteri katte og op til 8% af katte fra ”kælekattehjem” er det påvist at de udskiller virus, til trods for at de selv ikke udviser symptomer.

Katte der har haft en Calici infektion vil i op til 75 dage efter de er blevet raske, udskille virus gennem munden, øjne og afføring. Nogle katte vil udskille virus resten af deres liv og reaktivere virus, hvis de bliver stressede (f.eks. hunkatte der bliver drægtige og får killinger) Grunden til at

man ikke ser mere Calici, når de kliniske tegn er væk, er ofte fordi der er mindre af snot og spyt som kan "vandre rundt" mellem kattene.

Calici kan overleve ved alm. stuetemperatur i op til 28 dage på tørre flader.

Behandling

Hos dyrlægen

Antibiotika (Clavubactin, Noroclav) og smertestillende. Calici er som sagt en virus og virus kan ikke behandles med antibiotika, så man giver antibiotika for at hjælpe på de sekundære infektioner der ofte støder til.

Hjemme

Tvangsfodring, f.eks. Hills a/d blandet op med KMR

Rengøring meget vigtig. Alm. vand & sæbe. Dernæst vasker man af med en 1:32 Klorin opløsning.

Klorin har sammen med bla. Virkon-S (skal sidde i 10 minutter) vist sig at være effektiv mod Calici. Husk at vaske bakkerne af også, fordi Calici også udskilles gennem afføring.

Chlamydia

Tidligere var sygdommen kendt under navnet Chlamydia psittaci (dette navn er nu forbeholdt en form af Chlamydia som rammer fugle el. mennesker som har med fugle at gøre). Sygdommen er omklassificeret og kendes under navnet Chlamydophila Felis.

Symptomer

Tidligere mente man, at katte som har C. Felis både havde symptomer fra øjne og øvrige luftvejssymptomer. C. Felis viser i de allerfleste tilfælde kun symptomer fra øjnene. Katte kan "gemme" C. Felis andre steder end i øjnene og dermed også smitte via disse andre steder.

Klart vandigt udflåd, som ved Herpes, men i løbet af et par dage vil det udvikle sig til et mere pusholdigt flåd, hvor øjets slimhinder vil svulme voldsomt op. Slimhinderne kan svulme så voldsomt op, at de nærmest "falder ud" af øjet. Øjenbetændelsen vil være enten ensidig eller dobbeltsidig.

Killinger under 5 uger vil oftest rammes mildere, end ældre killinger. Men det er som regel killinger der rammes, hvis man får C. Felis i huset

Flåd fra det ene eller begge næsebor.

Får katten feber, vil den komme sent i forløbet.

De allerfleste katte vil, udover symptomerne fra øjet el. øjnene, virke upåvirket.

Ubehandlet vil sygdommen stilne af i løbet af 6 til 8 uger. Katten vil dog være smitsom i mange måneder efter.

Inkubationstid, varighed og langtidskonsekvenser

Inkubationstiden er 3 til 10 dage.

C. Felis er en bakterie og kan derfor med fordel behandles med antibiotika.

C. Felis er heldigvis ikke specielt smitsom og overlever ikke længe udenfor katten. Generelt kan man sige at C. Felis har en høj sygelighed, men en lav dødelighed.

C. Felis kan muligvis medføre sterilitet hos hunkatte, hvis de ikke er blevet behandlet korrekt eller længe nok, da de udviste symptomer på C. Felis

PCR test mulig hos ikke C. Felis vaccinerede katte

Behandling

Dyrlægen

Kombination af både øjensalve & antibiotika Ronaxan, Synulox el. Zitromax. Behandling bør fortsætte i 4 uger

Til øjnene bruges Tetracyclin salver, f.eks. Terramycin Polymyxin-B. Det er ikke nok at give øjensalve.

Alle katte i hjemmet skal behandles, uanset om de udviser symptomer eller ej!

Man kan vaccinere mod C. Felis, men vaccinen har en begrænset dækning og klinger af ret hurtigt.

Vaccinen dækker som regel kun i ca. 3 måneder. Man kan i samråd med dyrlægen vurdere om det vil være en god ide at vaccinere katten, f.eks. nogle flere gange med 3 måneders interval.

Hjemme

C. Felis er nem at fjerne fra omgivelserne og grundig rengøring med alm. rengøringsmidler er nok.

Tommelfingerregler

Er der nysen og flåd fra næsen, evt. også hoste, er der nok tale om Herpes

Har katten sår i munden/mundvigerne/på snuden og halter, så er der nok tale om Calici

Hvis der er øjenbetændelse, som er pusholdig, så er det nok Chlamydia.

Er øjets slimhinder røde og flåd fra øjnene vandigt = Herpes

Er øjets slimhinder hævede og flåd fra øjnene pusholdigt = Chlamydia

Symptom	Herpes	Calici	Chlamydia
Manglende ædelyst	Ofte	Det ses	Kun lidt
Nysen	Ofte	Kun lidt	Det ses
Flåd fra næsen	Ofte	Det ses	Det ses
Mundsår	Slet ikke	Ofte	Slet ikke
Savlen	Kun lidt	Kun lidt	Det ses
Flåd fra øjne	Ofte	Kun lidt	Det ses
Infektion i øjets slimhinder	Ofte (Rødmen af slimhinden)	Slet ikke	Ofte (Hævelse af øjets slimhinde)
Infektion i øjet	Ofte	Slet ikke	Slet ikke

Forebyggelse af Herpes, Calici og C. Felis

Vaccination!

Minimer stress

Godt immunforsvar

God hygiejne

Godt foder

Er man et katteri som er blevet ramt af en eller flere af de nævnte sygdomme, så er det en god ide at diskutere en vaccineprotokol med sin dyrlæge. Måske vil det i en periode være en god ide, at vaccinere sine killinger 3 gange, altså første gang når de er 8 uger, derefter når de er 12 uger og så igen når de er 16 uger. Måske er det også en god ide, at vaccinere sine hunkatte når de er drægtige. Husk i den forbindelse, at en hunkat kun må vaccineres i det sidste trimester af sin drægtighed (altså i de sidste 3 uger inden fødsel) og at vaccinen **SKAL** være en **dræbt** vaccine!

Man kan også for at minimere stress tage en udstillingspause, holde igen med at få killinger og tage fremmede hunkatte ind til parring eller lade være med at introducere nye katte i hjemmet.

Vi kom vores problemer til livs ved netop at tage ½ års pause fra både udstillinger, killinger, fremmede hunkatte etc. Og så vaccinerede vi de drægtige hunner og gav både dem og deres killinger L-Lysin i alle måltider.

Vil I vide mere, så er I velkomne til at kontakte os på: dklunatick@gmail.com

Vil I hellere læse mere, så kan følgende hjemmeside klart anbefales: <http://www.abcd-vets.org/>